

Markkina- ja menettelytapavalvonta, Päivi Turunen

Valtiovarainministeriö
 valtiovarainministerio@vm.fi

Lausuntopyyntö VM146:00/2018

Lausuntopyyntö hallituksen esityksestä osakesäästötilin tuloverotusta ja eräiden vakuutus tuotteiden tuloverotuksen uudistamista koskevaksi lainsäädännöksi

Finanssivalvonta pitää yleisesti perusteltuna verohallinnon ohjeeseen perustuneen ja vakuustustoimialalla vakiintuneeksi muodostuneen käytännön sääntelemistä lailla. Se lisää oikeusvarmuutta ja täten vähentää myös yhtiöiden maine- ja operatiivisia riskejä tilanteessa, jossa vakuutusyhtiöiden asiakkailleen verotuksesta antamat tiedot ennen sopimuksen tekemistä poikkeavat lopullisesta verotusmenettelystä.

Lausunnoissaan Finanssivalvonta ei ota kantaa verotukseen mutta esittää lakiehdotuksen perusteluista seuraavia huomioita ja joitakin teknisiä huomioita.

Kohta 1.1.4, Kapitalisaatiosopimukset

Hallituksen esityksessä todetaan nykytilanteesta seuraavaa: ”Vuonna 2016 uusista kapitalisaatiosopimuksista 85 prosenttia oli yksityishenkilöiden tekemiä.” Kokonaistilannetta kuvaa kuitenkin myös se, että maksutullolla mitattuna yksityishenkilöiden osuus kapitalisaatiosopimuksista oli vain 21 prosenttia ja se, että ainoastaan viisi kymmenestä henkivakuutusyhtiöstä tarjosi yksityishenkilöille kapitalisaatiosopimuksia.

Kohta 4.2.3, Eläkevakuutukset

Hallituksen esityksessä perustellaan valittua määräaikaisten eläkkeiden tuoton laskemisperiaatetta seuraavasti:

”Valmistelun yhteydessä on ollut esillä mahdollisuus määritellä elinikäisen vakuutuksen säästö kytkennällä vakuutusyhtiölaissa tarkoitettuun vakuutuksesta johtuvaan vastuuelkaan. Vakuutusyhtiölain vastuuelkaa koskeva sääntely kuitenkin palvelee kyseisen lainsäädännön oikeuspoliittisia tavoitteita, eikä sellaisenaan sovellu verolainsäädännön perusteeksi. Vakuutusyhtiölain 9 luvun 1 §:n 2 momentin mukaan vastuuelan on aina oltava riittävä siten, että vakuutusyhtiö kohtuudella arvioiden selviytyy vakuutussopimuksista aiheutuvista velvoitteistaan. Vaikka vakuutusyhtiöllä on oltava turvaavat laskuperusteet vastuuelan määrittämiseksi, vastuuelka voi jäädä riittämättömäksi. Tällaisia tilanteita silmällä pitäen pykälän 3 momentin nojalla Finanssivalvonta voi vaatia ennakkovahvistuksen vahinkovakuutuksen vastuuelan määrittämisessä noudatettaville tilastollisille ja korkoutusta koskeville menetelmille. Siinä missä vakuutusyhtiölle

Markkina- ja menettelytapavalvonta, Päivi Turunen

tiettyä joustavuutta tarjoava sääntely on vakuutusyhtiölain sääntelytavoitteisiin nähden riittävä, verolainsäädännön täsmällisyydelle on perustuslakivaliokunnan käytännön mukaan asetettava Suomen perustuslain (731/1999) 81 §:stä johtuvat korostetut täsmällisyys- ja tarkkarajaisuusvaatimukset.”

Kappaleeseen sisältyy useita tarkennusta vaativia kohtia:

- Esityksessä viitataan mahdolliseen vastuuvelan riittämättömyyteen. Vastuuvelan riittämättömyys konkretisoituu kuitenkin käytännössä vakuutusyhtiön tasolla, ei vakuutuksenottajan tasolla. Riittämätön vastuuelka ei välttämättä tarkoita sitä, että vakuutuksenottaja tai edunsaaja ei saisi sopimukseensa perustuvaa etuutta.
- Viittaus vakuutusyhtiölain 9 luvun 1 §:n 3 momenttiin ei sovellu eläkevakuutuksiin, koska eläkevakuutukset ovat henkivakuutuksia ja mainittu momentti koskee vain vahinkovakuutuksia.
- Henkivakuutuksia koskee vakuutusyhtiölain 9 luvun 1 §:n lisäksi lain 9 luvun 7 §. Sen 2 momentin mukaan yksittäisen vakuutuksen osuus yhtiön vakuutusmaksuvastuusta on oltava aina ainakin yhtä suuri kuin vakuutussopimuksen mukainen takaisinostoarvo. Takaisinostoarvo lasketaan vakuutuksen muutosarvosta, jota käytetään mm. laskettaessa eläkettä, muutettaessa vakuutuksen ominaisuuksia tai muutettaessa koko vakuutusta muunlaiseksi vakuutukseksi. Vakuutuksen muutosarvo on siis yksikäsitteinen käsite ja täyttäisi verolainsäädännön täsmällisyysvaatimuksen.

Finanssivalvonta katsoo, että nyt ehdotettua menetelmää voidaan perustella mm. verotuksen yksinkertaistamisella, ei kuitenkaan sillä, että vastuuelka voi jäädä riittämättömäksi.

Kohta 5.1.1, Säästöhenkivakuutukset, kapitalisaatiosopimukset ja eläkevakuutukset

Hallituksen esityksessä vaikutuksista säästäjille ja sijoittajille todetaan: ”On todennäköistä, että siirtymävaiheessa ennen uusien säännösten soveltamisen alkamista vuoden 2020 alusta varoja nostetaan nykyistä verotuskäytäntöä hyödyntäen verovapaasti ainakin tilanteissa, joissa säästäjällä on lähiaikoina odotettavissa olevaa rahoitustarvetta.”

Finanssivalvonta arvioi, että vakuutuksenottajien käyttäytymiseen vaikuttaa erityisesti se, onko vakuutus ennen lain voimaantuloa tuottanut voittoa vai tappiota. Jos vakuutus on ollut voitollinen, vakuutuksenottajat voivat ostaa vakuutuksia osittain takaisin ennen lain voimaantuloa välttääkseen veron. Jos vakuutus on ollut tappiollinen, mahdollinen tappio voitaisiin vähentää myöhemmin lain voimaantulon jälkeen. Sopimuksen tuottoon vaikuttaa sijoitussidonnaisten vakuutusten osalta sijoitusmarkkinoiden tilanne kunakin ajankohtana.

Kohta 5.2.1, Säästöhenkivakuutukset, kapitalisaatiosopimukset ja eläkevakuutukset

Käsiteltäessä vaikutuksia verotuloihin hallituksen esityksessä ei ole käsitelty rahan arvon alenemisen vaikutusta sopimuksen tuottoon. Kun maksut otetaan huomioon nimellisarvostaan, tämä osaltaan tulee lisäämään verotuottoja erityisesti pitkällä tähtäyksellä.

29.10.2018

FIVA 39/01.01.00/2018

Julkinen

Markkina- ja menettelytapavalvonta, Päivi Turunen

Kohta 5.3: Vaikutukset palveluntarjoajille

Esityksessä todetaan:

”Muutoksista aiheutuvien kysyntävaikutusten voidaan olettaa johtavan siihen, että henkivakuutusyhtiöiltä siirtyy markkinaosuuksia muille palveluntarjoajille. Toisaalta verotuksellisten rajoitteiden poistaminen vapaaehtoisilta eläkevakuutuksilta mahdollistaa uusien tuotteiden markkinoille saattamisen edistämisen siten, tuotteiden kysynnästä riippuen, myös henkivakuutusyhtiöiden liiketoimintamahdollisuuksia

[..]

Säästöhenkivakuutusten ja kapitalisaatiosopimusten verotustavan muutos aiheuttaa henkivakuutusyhtiöille suurelta osin kertaluonteisia tietojärjestelmäkustannuksia sekä kustannuksia muun muassa asiakasneuvonnasta, markkinoinnista ja sisäisestä koulutuksesta. Sama koskee vapaaehtoisia uusia eläkevakuutuksia, mutta verotustavan ollessa sama kuin säästöhenkivakuutuksilla ja kapitalisaatiosopimuksilla, voitaneen järjestelmäkehityksessä tältä osin saavuttaa synergiahyötyjä.”

Vaikka eläketuotteille olisi tulevaisuudessa kysyntää, se ei todennäköisesti korvaisi nopeasti lain voimaantulon yhteydessä poistuvaa vakuutus-kantaa. Jos vakuutusten takaisinostot kohdistuvat vain sijoitussidonnaisiin tuotteisiin, saattaa yhtiöiden vakavaraisuus heiketä.

Teknisiä huomioita

Lakiehdotuksen 1 voimassa olevaa lakia koskevassa osuudessa on 34 a §:stä kumottavan 5 momentin sijasta nykyisen lain 6 momentin teksti, joka koskee pitkäaikaissäätämissopimuksia. 5 momentti koskee vapaaehtoisen eläkevakuutuksen määritelmää, joka ehdotetaan siirrettäväksi lain 34 §:n 8 momentiksi.

Luonnoksen sivulla 9 on sama kapitalisaatiosopimuksia koskeva kappale kaksi kertaa lähes saman sisältöisenä.

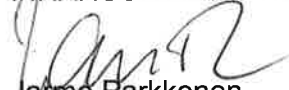
Sivulla 10 kohdan 1.1.5. ensimmäisestä lauseesta puuttuu sana ”tarkoitetaan”.

Sivulla 11 olevassa taulukossa veronalaiset pääomatulot ja luovutusvoitot ovat yhtä suuret (9.204 milj. euroa). Ovatko luvut oikein?

Sivulla 28 neljännessä kappaleessa käytetään termiä sijoitussäästötili osakesäästötilin sijasta.

Sivulla 45 pykälien 32 ja 33 a perusteluissa sanasta ”osakesäästötili” puuttuu ensimmäinen kirjan o.

FINANSSIVALVONTA

 Jarmo Parkkonen
 osastopäällikkö

 Päivi Turunen
 markkinavalvoja